

Anmeldelser

Tips om medisinsk litteratur, andre bøker, filmer og elektroniske medier som bør anmeldes, sendes tidsskriftet@legeforening.no

Revmatologisk basis for tværfaglighet

Bente Danneskiold-Samsøe, Hans Lund, Kirsten Avlund, red

Klinisk reumatologi

for ergoterapeuter og fysioterapeuter. 796 s, tab, ill. København: Munksgaard, 2002.

Pris DKK 747

ISBN 87-628-0215-1

Denne danske læreboken er skrevet av forfattere fra et tværfaglig spekter, men med overvekt av leger, fysioterapeuter og ergoterapeuter.

Målgruppen er ergoterapeuter og fysioterapeuter i Danmark og

andre skandinaviske land. Boken egner seg også for leger eller sykepleiere som ønsker å sette seg inn i behandlingsmetoder eller kliniske fysio- eller ergoterapeutiske problemstillinger hos pasienter.

Mange kapitler dekker de aller fleste områder innen revmatologien som ergo- og fysioterapeuter kommer i berøring med. Hovedvekten legges på fysioterapeutiske aspekter, og det gjøres på en variert måte som også gir en doktor mye leseglede og nyttig kunnskap. Tabeller, figurer og illustrasjoner er for det meste relevante.

Bokens ønske om å være kunnskapsbasert har vært vanskelig å gjennomføre når mange av behandlingsmetodene fortsatt er empiriske. Dette kunne ha blitt motvirket gjennom kapitler om hvordan behandlingseffekter kan og bør dokumenteres innen fysioterapi og ergoterapi. Revmatologer gjør i dag store anstrengelser for å dokumentere behandlingseffekter eller sykdomsforløpet hos revmatikere. At det legges lite vekt på den medikamentelle behandlingen, er greit med henblikk på målgruppen. Ved siden av en kort oversikt over tradisjonelle medikamentelle behandlingsvalg, nevnes den dramatiske utviklingen i behandlingmuligheter med biologiske agens bare med få avsnitt. Mer fakta hadde vært viktig her fordi også fysioterapeuter og ergoterapeuter møter pasienter som har respondert gunstig på slik behandling.

Går man noe i dybden, ser man at det finnes en del ikke oppdaterte epidemiologiske data. I kapitlet om revmatoid artritt,

angis det for eksempel feilaktig at leddgikt typisk oppstår i alderen 30–60 år, eller at amyloidose er en relativt hyppig ekstraartikulær manifestasjon av revmatoid artritt.

I den omfattende boken er det funnet plass til noen spesialiteter, for eksempel et kapittel om torturofre. Psykologiske forhold ved muskel- og skjelettsykdommer eller ved rehabilitering tas opp og behandles på en ryddig måte. Det etterlyses mer plass til vekstområdet bildediagnostikk, som MR og ultralyd, hvor Danmark har bidratt med mye de siste årene.

Det finnes i dag lite utvalg i revmatologisk læreboklitteratur som er relevant for tværfaglig klinisk helsepersonell. Denne boken er derfor et nyttig supplement.

Till Uhlig

Nasjonalt revmatologisk rehabiliterings- og kompetansesenter
Diakonhjemmet sykehus

Om finske helter

Helge Eivind Torp

Helter i dåd og død på finsk jord

92 s, ill. Vallset: Oplandske Bokforlag, 2002.

Pris NOK 120

ISBN 82-7518-098-8

Mange eldre kolleger vil nok huske finlands-krigen i 1939–40, med innsamlinger av ryggsekker og vinterklær, de voksnes alvorlige ansikter og høytlesning fra Runebergs *Fänrik Ståls Sagner*. For noen kom Johan Ludvig

Runeberg (1804–77) og Finland til å spille en særlig rolle. En av disse er den pensjonerte overlege Helge Eivind Torp på Hedmarken.

Han har nå gitt ut en liten bok med biografiske skisser av sine finske helter, fra von Döbeln og Sandels hos Runeberg til Eugen Schaumann og Mannerheim. Forfatteren har på denne måten søkt å reise et lite minnesmerke over dem som var viktige for ham den gang han som ung lå tuberkulose- og polioinvalidisert.

Boken er kanskje ikke noe litterært mesterverk. Den kan virke noe privat, og den er ikke alltid like gjennomarbeidet. Imidlertid minner boken vår tid om hvor

viktig det er for et funksjonshemmet og sengelent ungt menneske å ha idealer og aktivt bruke dem for å overleve og komme videre i livet. Det er i denne sammenheng man vil kunne ha nytte av å lese en slik bok.

Hans Petter Schjønby

Helseavdelingen
Fylkesmannen i Hedmark

En og en er to

Alessandra Piontelli

Twins

From fetus to child. 244 s, ill. London:

Routledge, 2002. Pris GBP 17

ISBN 0-415-26227-5

Boken presenterer en grundig, godt planlagt longitudinell studie av 30 tvillingpar fra fosterlivet gjennom de første barneårene. Ultralydundersøkelser og videofotografering var et nødvendig hjelpemiddel i den første

del av studien, hjemmebesøk og fotografering senere. Andre enn forfatteren deltok, det var parallelle vurderinger av psykolog uten kjennskap til det som var observert i fosterlivet.

Selv om tvillingene vokser frem i den samme livmor, er ikke miljøet likt. Det er ikke slik at de eneggede først møter forskjellig miljø etter fødselen, det gjør de så snart zygoten har delt seg. Som forfatteren sier det, kommer ingen ut av livmoren som en blåkopi av den andre. Studiene av de toeggede versus de eneggede, de monochoriale versus de dichoriale, gir spennende lesing og ny innsikt i en komplisert biologisk prosess. Etter fødselen er det ikke bare omgivelsene som former tvillingene, de former fra dag en også omgivelsene.

Dette er en imponerende, vel undersøkt og godt skrevet bok med et flott, tidvis rørende, bildemateriale. Den gir innsikt i hvilke kompliserte biologiske, sosiale og psykologiske prosesser som former tvillingene. Hvorfor er de så like, hvorfor så forskjellige?

Boken gir en grundig fremstilling, ikke bare av tvillinger, men av fosterliv og nyfødtliv generelt. Lesingen har vært en glede. Min entusiasme kunne godt ta seg en

pause her, men også bibliografien fortjener godord. Mer enn 750 titler omfatter biologi, fødselshjelp, nyfødmedisin, sosiale og psykologiske forhold. Tvillinger i kunst, litteratur og myte er også med. Den er en veileder til mer lesing og ytterligere innsikt.

Boken anbefales tvillinger, foreldre med tvillinger og helsepersonell som møter tvillinger, før og etter fødselen. Den anbefales også det forfatteren Dag Solstad har kalt «den dannede allmennhet». Bildet på forsiden er en appetittvekker.

Per Børdahl

Kvinneklivnikken
Haukeland Universitetssykehus

Rehabilitering av pasienter med ervervet hjerneskade

Paul J. Eslinger, red

Neuropsychological interventions

Clinical research and practice. 360 s, tab, ill.
London: Guilford Press, 2002. Pris USD 50
ISBN 1-57230-744-7

Det er en bok som henvender seg til profesjoner som arbeider innen rehabilitering av voksne pasienter med ervervet hjerneskade, i første rekke psykologer og leger.

Boken er organisert i tre deler. Første del

beskriver det mer teoretiske og empiriske grunnlaget for nevropsykologisk rehabilitering. I denne delen av boken inngår også kapitler som beskriver nevropsykologisk diagnostikk og farmakologisk behandling av kognitive senfølger. Viktig er kapitlet som omhandler design og evaluering innen rehabiliteringsforskning. Del II gjennomgår modeller for behandling av de vanligste nevropsykologiske følgetilstandene etter hjerneskade. I tillegg til modeller for behandling av kognitive funksjoner som språk, oppmerksomhet, apraksi, hukommelse og visuo-perseptuelle funksjoner, beskrives også terapeutiske intervensjoner i forhold til atferdsregulering (eksekutive funksjoner), sosiale dysfunksjoner og emosjonelle forstyrrelser som oppstår primært eller sekundært til ervervet hjerneskade. Del III består av kun ett kapittel hvor redaktøren foretar en kort oppsummering av kapitlene i del II og presenterer noen fremtidsvyer om nevropsykologisk rehabilitering.

Det er langt mellom bøker som kombinerer en presentasjon av forskning og klinisk praksis innen rehabilitering av nevropsykologiske funksjonsforstyrrelser etter ervervet hjerneskade. Denne bokens styrke ligger i at den nettopp forsøker å integrere forskning og praksis. Et av

innledningskapitlene fokuserer på behandlingsforskning, måling av behandlingseffekt og evaluering av behandlingsprogrammer. Boken vil derfor være særlig nyttig for dem som i tillegg til klinisk arbeid ønsker å gjøre forsknings- og utviklingsarbeid innen nevrorehabilitering. Flere av kapitlene er skrevet av kjente navn innen kognitiv rehabilitering, og selv om kvaliteten mellom kapitlene varierer noe, er helhetsinntrykket at boken presenterer oppdatert og relevant kunnskap. Det er prisverdig at boken i tillegg til de kognitive aspektene også omhandler personlighetsmessige, atferdsmessige og emosjonelle konsekvenser av ervervet hjerneskade, da disse ofte viser seg å representere de største utfordringene i rehabiliteringsprosessen og i den videre tilpasning til dagliglivet.

Stein Andersson

Psykosomatisk avdeling
Nevropsykiatrisk seksjon
Rikshospitalet

Skuffende om kjønnssykdommenes historie

Hugh Zachariae

Lyst og nød

Træk fra kønssygdommenes historie. 192 s, ill.
Højbjerg: Hovedland, 2002. Pris DKK 238
ISBN 86-7739-625-1

Det finnes ikke noe moderne verk om kjønnssykdommenes historie på et skandinaviske språk, og en slik bok er derfor særlig velkommen. Lyst og nød er hovedsakelig en medisinsk-historisk bok som henvender seg til alle som interesserer seg for kjønnssykdommenes historie samt for HIV/AIDS-epidemiens forebygging og lovgivning. Det er forfatterens intensjon å gi en historisk oversikt over kjønnssykdommenes historie fra antikken til våre dager, samt gi oss en innføring i den aktuelle danske AIDS-politikken.

Boken er skrevet på dansk i en underholdende form, med mangfoldige sitater og henvisninger. Den er rikelig illustrert med både fargeplansjer, malerier, tresnitt og eldre fotografier av god kvalitet – men opprinnelsen savnes ofte. Innbindingen er svak, sidene har en tendens til å løsne fra ryggen.

Det er seks deler som følger en kronologisk rekkefølge fra antikken til våre dager. I hver del er det et kapittel for hver kjønnssykdom, introdusert av en klinisk beskrivelse av sykdommen etterfulgt av anekdotiske henvisninger uten helt sammenhengende tekst. Siste del av boken er kort og består av personlige betraktninger om «nedgradering av spesialiteten», behovet for «kjennskap til venerologiens klassiske sykdommer» samt dystre fremtidsutsikter for den fattige del av verden.

Hugh Zachariae har med denne boken et ambisiøst mål som dessverre blir borte halvveis i lesingen. Det er ikke tydelig fokus på kjønnssykdommer i et historisk perspektiv eller kjønnssykdomslovgivningens historie. De to temaene blandes sammen til en etter hvert uoversiktlig bok. Den manglende stringente organiseringen går på bekostning av leserens begeistring. Her mangler argumenter for hvorfor forfatteren har valgt en kronologisk ramme for boken, som ikke synes å fungere, og som ganske tidlig forlates. Videre etterlyser jeg mer historisk forankring til medisinsk kunnskap og teori om sykdommer i de forskjellige perioder. Det er synd at et så spennende tema behandles så kortfattet og ustrukturert. Uklart er det også hvem boken henvender seg til, om det er medisinerer med liten historisk kunnskap, historieinteresserte med liten medisinsk kunnskap eller helsepolitikere med ingen av delene.

Florence Dalgard

Institutt for allmenn- og samfunnsmedisin
Universitetet i Oslo

Det går alltid et fakkeltog

Arvid Johanson, Bjørn Ystrøm

En kjærlighetserklæring til Halden sykehus

89 s, ill. Halden: Halden Arbeiderblad, 2002.
Pris NOK 145
ISBN 82-991262-6-6

Det er ingen objektiv bok om sykehusutbygging, sykehusdrift, omstrukturering og nedleggelse. Den handler ikke først og fremst om hva medisins utvikling, arbeidsmiljøloven,

akseptable vaktordninger og bedre kommunikasjoner har gjort for sykehusstrukturen her i landet. Boken om Halden sykehus tar ikke mål av seg til noen pro et contra-argumentasjon. Den er, som tittelen sier, «en kjærlighetserklæring» til lokalsykehuset.

Boken inneholder mye stoff som først og fremst er lokalstoff; om tidligere ansatte, sykepleiere, leger og politikere fra Halden. Men forfatterens forståelse av helsevesenet og lokalsamfunnet når lenger enn til Østfolds grenser. Sykehuset er her noe annet og mer enn en medisinsk institusjon. Det er lett å glemme i perioder der sykehus lever sitt eget, rolige liv, men hver gang nedleggesspøkelset reiser hodet, ser man at sykehuset er en del av den lokale kultur, en del av en bys selvforståelse.

Boken forteller om Haldens behov for helsetjenester, om sykehusvesenets rivende utvikling på 1900-tallet, om en handlekraftig helsedirektør, Karl Evang, og en